

СФОРМОВАНІСТЬ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІНЖЕНЕРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

Вказано на необхідність цілеспрямованого формування емоційного інтелекту майбутніх фахівців інженерних спеціальностей у процесі професійної підготовки, що сприятиме їх результативній когнітивній діяльності, регулюванню емоцій, трансформації емоційних переживань у конструктивне русло, подоланню негативних психо-емоційних спалахів, уникненню стресогенних ситуацій як запоруки професійного успіху.

Ключові слова: емоції, емоційний інтелект, майбутні фахівці інженерних спеціальностей, професійна підготовка.

Abstract

The necessity of goal-oriented formation of emotional intelligence of future specialists in engineering specialties in the training, which will contribute to their effective cognitive activity, emotions' regulation, transformation of emotional experiences in a constructive direction, overcoming negative psycho-emotional outbreaks, avoiding stressful situations as a prerequisite for professional success is pointed out.

Keywords: emotions, emotional intelligence, a future future specialists in engineering specialties, training.

Вступ

Входження України до західноукраїнського освітнього простору супроводжується зростанням вимог до рівня професійної компетентності майбутніх фахівців інженерних спеціальностей як гаранту конкурентоспроможності на ринку праці. Важливими чинниками, що впливають на професійну успішність сучасних фахівців професій типу «людина – техніка», є їхній рівень емоційного інтелекту, уміння взаємодіяти в команді при розв'язанні різноманітних інженерних завдань, уміння керувати робочим часом та виконувати планування за пріоритетами, критичне та аналітичне мислення, когнітивна гнучкість, комунікативні навички, уміння переконувати або йти на компроміс, уміння брати на себе відповідальність. Сформованість перерахованих особистісних компетенцій сприяє розвитку функціональної грамотності майбутніх фахівців, а беззаперечним флагманом у цьому переліку є формування високого рівня емоційної компетентності (емоційної грамотності, формування навичок саморегуляції психоемоційних станів, переформатування стресових навантажень у русло конструктивного використання енергії).

Основний зміст

Відкриття емоційного інтелекту – одне з найважливіших відкриттів останнього часу. Багато хто побачив у ньому практичну користь для підвищення ефективності колективу і ефективності організації в цілому. Володіння описаними в теорії інструментами надає можливість: уникнути непорозумінь між викладачами і студентами, між керівниками і підлеглими, між батьками і дітьми; більш ефективно мотивувати себе та інших людей на вирішення поставлених завдань; швидко відновлюватися після стресових навантажень і більш результативно використовувати енергію для досягнення цілей. Можна без перебільшення сказати, що емоційний інтелект – ключ до успішного управління собою та іншими людьми.

Емоційний інтелект є динамічним інтегральним психологічним станом, що зумовлює успішність міжособистісної взаємодії, адекватну самооцінку, позитивне мислення, а також лідерські здібності, які ґрунтуються на усвідомленні значущості емоцій та вмінні ними керувати.

Для майбутніх інженерів цінність володіння даною компетенцією полягає в тому, що вона дозволяє реалізувати комплексний підхід при розвитку найважливіших розумовий, емоційних та соціальних навичок та вмій.

У парадигмі традиційної психології виникненням емоцій управляти неможливо, оскільки цей процес безпосередньо пов'язаний з фізіологією, але можна сформувати й розвинути навичку, яка полягає в управлінні емоційними реакціями. Відповідно, емоційний інтелект слід розглядати інтегровано, не відриваючи від інших знань, вмій, навичок та здібностей, що необхідні кожній особистості.

У Вінницькому національному технічному університеті професійна підготовка майбутніх фахівців інженерних спеціальностей передбачає цілісність та єдність розвитку інтелектуальної та емоційної сфер особистості. На перших двох курсах студенти усіх спеціальностей паралельно з вивченням теоретичних основ своєї майбутньої інженерної спеціальності опановують додаткову дисципліну «Навчальна практика», що спрямована на розвиток особистісних і професійно-значущих якостей та формування у студентів здатності самостійно, свідомо і цілеспрямовано здобувати знання щодо технологічних процесів на сучасних підприємствах й особливостей ринку праці України. Під час дискусій зі студентами відбувалося усвідомлення ними важливості розвитку особистісних та професійно-значущих якостей, а також виявлення ініціативи до відвідування системи тренінгів та семінарів, що спрямовані на розвиток і удосконалення функціональної грамотності майбутніх фахівців. Участь у тренінгах, спрямованих на розвиток емоційного інтелекту («Вчимося керувати емоціями», «Управління гнівом», «Профілактика емоційного вигорання»), сприяє дослідженню та усвідомленню власного емоційного інтелекту учасників, розвитку навичок внутрішнього спостерігача (самоспостереження та самоаналізу за власними емоціями, почуттями, думками та тілесними відчуттями), усвідомлення цінності емоцій та почуттів. Важливим результативним показником участі у тренінгу з управління емоційним інтелектом є підвищення толерантності до невдач та невизначеності, формування позитивного ставлення студентів до навчання, підвищення самооцінки студентів, їх впевненості в собі, створення умов для психологічного розвантаження, ознайомлення з сучасними прийомами стабілізації емоційного стану. Методика проведення тренінгу щодо управління емоційним інтелектом ґрунтується на принципі поетапності розвитку групи і наступності у самопізнанні та самовдосконаленні. Кожне наступне заняття є логічним продовженням попереднього, а у змістовному плані – продовження наступного.

Діючим елементом у роботі зі студентами для розвитку емоційного інтелекту є ряд технологій, які спрямовані на емоційну активацію, що є необхідною умовою продуктивної інтелектуальної діяльності: технологія особистісно орієнтованого розвивального навчання; технологія ситуативного моделювання; проектні технології; технологія критичного мислення; технологія вітагенного навчання.

Висновки

Розвиток емоційного інтелекту в поєднанні з освітніми технологіями у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців інженерних спеціальностей – інструмент емоційно-ціннісного становлення студентів, що забезпечує успішну самореалізацію особистості. Пристосовуючись до нових запитів суспільства, проблема поєднання емоцій та інтелекту отримала нове дихання. Сучасна парадигма освіти вимагає віднайти розумний баланс між мисленням та емоціями, встановити гармонію між головою і серцем. На нашу думку, саме участь у тренінгах сприяє дослідженню та усвідомленню власного емоційного інтелекту, розвитку навичок внутрішнього спостерігача (самоспостереження та самоаналізу за власними емоціями, почуттями, думками та тілесними відчуттями), усвідомлення цінності емоцій та почуттів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гоулман Д. Емоциональное лидерство: Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта / Дэниел Гоулман, Ричард Бояцис, Энни Макки. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2005. – 301 с.
2. Косарук О. М. Професійна підготовка майбутніх фахівців інженерних спеціальностей на засадах інтеграції навчання з виробництвом : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Косарук Олена Миколаївна. – Вінниця, 2019. – 339 с.
3. Чернявська А. Емоційний інтелект – запорука успішного навчання / А. Чернявська // Молодь і ринок. – № 12 (95). – 2012. – С. 136-139.
4. Матійків І. М. Тренінг емоційної компетентності : навч.-метод. посібник / автор І. М. Матійків. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 112 с.

Юрій Володимирович Булига – к. т. н., доцент кафедри галузевого машинобудування, директор Інституту інтеграції навчання з виробництвом, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: ybuluha@gmail.com.

Олена Миколаївна Косарук – старший викладач кафедри інтеграції навчання з виробництвом, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: lena.menzul@gmail.com.

Медяна Ірина Леонідівна – студентка групи УБ-166, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Bulyha Yurii V. – Ph. D., Associate Professor, Associate Professor with Department of Industrial Engineering, Director of Institute for Training and Production Integration, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Kosaruk Olena M. – senior lecturer Training and Production Integration, Vinnytsia national technical university, Vinnytsia.

Medyana Iryna L. – Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.